

minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
dr. M. Bussemaker

staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap
drs. S. Dekker

minister van Economische Zaken
H. Kamp

Bezoekersadres:
Anna van Saksenlaan 51
2593 HW Den Haag
Nederland

Postadres:
Postbus 93107
2509 AC Den Haag
Nederland

Tel. 070 3494378

www.wetenschapsagenda.nl

Datum
15 september 2016

Betreft
Investeringsagenda en
Portfolio voor onderzoek en
innovatie

Dossier
01.100

Correspondentienr:
2016/NWA/00127343

Excellenties,

Met de Nationale Wetenschapsagenda presenteerde de Kenniscoalitie eind 2015 een unieke propositie voor onderzoek en innovatie in Nederland. Bij de presentatie werd een volgende stap in de richting van programmering van onderzoek en innovatie in het vooruitzicht gesteld. Hierbij bieden wij u het resultaat daarvan aan in de vorm van een urgente 'Investeringsagenda' voor de lange termijn met twee componenten, getiteld 'Spankracht' en 'Draagkracht'. Spankracht illustreert met het bijbehorende 'Portfolio voor onderzoek en innovatie' de concrete kansen en uitdagingen die onderzoek en innovatie te bieden hebben. Draagkracht schetst de daarvoor benodigde versterking van mensen en middelen. Voor Spankracht en Draagkracht tezamen is een miljard euro per jaar nodig.

Met deze vervolgstap heeft de Kenniscoalitie haar samenwerking verder verdiept en verstevigd en is voldaan aan de opdracht van het Kabinet die voortvloeide uit de Wetenschapsvisie 2025 – Keuzes voor de Toekomst (2014).

De Kenniscoalitie realiseert zich dat de benodigde langetermijninvestering van 1 miljard euro per jaar op zijn vroegst in 2018 door een nieuw kabinet in gang gezet kan worden. Zo lang kunnen we echter niet wachten. De urgentie van de benodigde investering is

hoog. Niet alleen vanwege de prangende maatschappelijke uitdagingen waarvoor Nederland staat, maar ook omdat de publieke financiering van onderzoek en innovatie bij uw en onze ambities achterblijft. Als de voorgestelde investeringsagenda niet gerealiseerd wordt, zal Nederland belangrijke economische kansen missen en zal de sterke positie van Nederland in onderzoek plaats maken voor een plek in de middenmoot, terwijl de Wetenschapsvisie 2025 juist het tegenovergestelde beoogt. Kortom, er zijn investeringen benodigd op de zeer korte termijn. Wij ontleen inspiratie aan de vele punten van synergie tussen onze resultaten en die van de Studiegroep Duurzame Groei en de onderliggende werkgroepverslagen. Wij hopen dan ook dat u, met andere partners, een aanzet voor die kortetermijninvesteringen kunt doen door alvast delen van het Portfolio voor onderzoek en innovatie te adopteren.

De Investeringsagenda en het Portfolio voor onderzoek en innovatie vanaf 2018

De Investeringsagenda bepleit een structurele additionele financiering van 1 miljard euro, evenredig verdeeld over een nieuw programma voor thematisch onderzoek (Spankracht), en investeringen in de toekomstbestendigheid van het bestaande onderzoek- en innovatiesysteem (Draagkracht). Beide hangen onlosmakelijk met elkaar samen.

Spankracht richt zich op thematische samenwerking bij het beantwoorden van prangende onderzoeksvragen. Het bijgevoegde portfolio geeft daarbij aan in welke onderwerpen Nederland sterk is. De vernieuwing zit vooral in de werkwijze: samenwerking tussen onderzoekers over de grenzen van wetenschapsgebieden en sectoren heen. We bouwen daarmee voort op de lijn van ontschotting en verbinding die met de Nationale Wetenschapsagenda is ingezet. Spankracht slaat bruggen over de volle breedte van wetenschap, overheid, samenleving en bedrijfsleven en zal zo worden vormgegeven dat het een belangrijke hefboom op de private investeringen in onderzoek en innovatie zet.

De routes in het Portfolio voor Onderzoek en Innovatie laten steeds een wisselende combinatie zien van zuiver wetenschappelijk onderzoek, publiek-private samenwerking ten behoeve van innovatie, en onderzoek naar uitdagingen waar juist publieke partijen en maatschappelijke organisaties bij betrokken zijn. In het huidige bestel komt publiek-publieke samenwerking (bijvoorbeeld samenwerking van wetenschap met culturele instellingen, lagere overheden of milieuorganisaties), al dan niet met deelname van private partijen, nog relatief weinig voor. Spankracht kan hier een rol in spelen, maar is breder gepositioneerd.

Complementair hieraan is Draagkracht gericht op het behouden en versterken van de brede basis van het onderzoek- en innovatiebestel. Het stelt de ontwikkelingen en

capaciteit veilig van de getalenteerde onderzoekers en state-of-the-art onderzoeksfaciliteiten, nu en in de toekomst.

In de optiek van de Kenniscoalitie moet een breed samengestelde Spankrachtcommissie het Portfolio beheren. Die commissie wordt in onze visie verantwoordelijk voor de organisatie en de dynamiek van het beheersproces en de kwaliteitsbeoordeling van de programma's. De Kenniscoalitie kan potentiële leden van de commissie voordragen en zou zelf een rol op afstand kunnen spelen. Over de instelling van deze commissie en over de bestuurlijke en organisatorische positionering daarvan zou de kenniscoalitie graag op korte termijn met u in overleg treden.

Wat te doen tussen nu en 2018?

De Nationale Wetenschapsagenda en het Portfolio voor onderzoek en innovatie zijn via een ongekend participatief proces tot stand gekomen. Dit heeft veel enthousiasme gegenereerd en tevens verwachtingen gewekt. De Kenniscoalitie is van mening dat hierop voortgebouwd moet worden. Daarom, en vooral vanwege de hierboven geschetste urgentie, willen wij niet wachten tot 2018, maar al op korte termijn vernieuwende samenwerking starten rond een thema dat van fundamenteel belang is voor het gehele portfolio: onderzoek naar complexe systemen met gebruik van big data, onderzoek dat mogelijk wordt door de digitalisering van de samenleving.

Het zoeken naar patronen in zeer grote hoeveelheden gegevens kent vele toepassingen in onderzoek en innovatie. Big data is het onderwerp van een route op zich, maar het speelt ook een instrumentele rol in veel andere routes en kan op de belangstelling rekenen van veel private partijen en departementen. Het bestuderen van complexe systemen met behulp van patroonherkenning in grote, diverse gegevensbestanden is een fundamentele benadering die zich binnen tal van wetenschappelijke terreinen manifesteert. Niet alleen speelt het een rol in onderzoek met betrekking tot tal van maatschappelijke sectoren. Het wordt evenzeer gebruikt in onderzoek naar het ontstaan van het heelal, het leven, de evolutie of onze hersenen. Naar verwachting van de Kenniscoalitie zullen investeringen in dit thema dan ook veel rendement opleveren, zowel in wetenschappelijke, maatschappelijke als economische zin.

De Kenniscoalitie wil hiervoor bestaande middelen vrijspelen en mobiliseren, voortbouwend op reeds lopende initiatieven. We willen naar vermogen mensen, middelen en instrumenten op dit thema mobiliseren en inzetten. Graag zouden wij met u mogelijkheden verkennen om hierin gezamenlijk op te trekken.

Daarnaast wil de Kenniscoalitie aan de slag met thema's die departementen, bedrijven en maatschappelijke organisaties nu al kunnen adopteren. De Kenniscoalitie inventariseert momenteel rond welke onderwerpen zich mogelijkheden aftekenen en is,

zoals gezegd, verheugd met de voortekenen. Inmiddels kunnen de volgende veelbelovende thema's op departementale belangstelling rekenen: gepersonaliseerde en regeneratieve geneeskunde en preventie, gelijke kansen/veerkrachtige samenlevingen, de transitie naar een duurzame energiehuishouding en de thematiek van duurzame mondiale voedselzekerheid. Wij treden graag met u in overleg over de keuze en vormgeving van deze en mogelijk andere thema's. Zo hoopt de Kenniscoalitie een vliegende start te maken met het verzilveren van het Portfolio voor onderzoek en innovatie. De volledige realisatie van de beide samenhangende componenten van de investeringsagenda, Spankracht én Draagkracht vereist de genoemde investering van 1 miljard euro, maar investeringen op zeer korte termijn zijn wel doorslaggevend om de Nationale Wetenschapsagenda vitaal te houden.

Met het opleveren van de investeringsagenda en het portfolio voor de lange termijn, en het benoemen van stappen voor de zeer korte termijn, wordt naar de mening van de Kenniscoalitie aan uw opdracht voldaan. De Kenniscoalitie dankt u voor de permanente constructieve dialoog gedurende de afgelopen maanden en kijkt met vertrouwen uit naar het vervolg.

Namens José van Dijck (KNAW), Karl Dittrich (VSNU), Jos Engelen (NWO), Thom de Graaf (Vereniging Hogescholen), Rob Hamer (VNO-NCW-MKB-Nederland), Pancras Hogendoorn (NFU), Jos Keurentjes (TO2) en Amandus Lundqvist (VNO-NCW-MKB-Nederland).

Louise Gunning
voorzitter